МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

Психологічна наука і практика: сучасні виклики та допомога особистості у кризових умовах

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
10 квітня 2025 р.
Частина 1

PROCEEDINGS

of International Scientific and Practical Internet Conference
April 10, 2025
Part 1

Київ 2025 Kyiv

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

* * *

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

10 квітня 2025 року

PROCEEDINGS
of International Scientific and Practical Internet Conference

April 10, 2025

Частина 1

Part 1

Київ – 2025

Kyiv – 2025

УДК 159.923:616-036.81(082)
П 86

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 12 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти: *Кузікова Світлана Борисівна,* доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Котлова Людмила Олександрівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

П 86 **ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ** : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 10 квітня 2025 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова ; упоряд. : І. С. Булах, Л. М. Вольнова, Н. В. Гузій. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова Драгоманова, 2025. – Частина 1. – 443 с. електронне видання

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

У збірнику матеріалів конференції Частині 1 представлено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців актуальних проблем психологічної науки і практики; висвітлено наукові позиції авторів щодо аналізу інноваційних тенденцій та перспектив теоретичних досліджень у психології; визначено соціально-політичні детермінанти підтримки психологічного здоров'я особистості в сучасних умовах та засоби психологічної підтримки вирішення міжособистісних конфліктів; запропоновано перспективні підходи до використання технологій надання психологічної допомоги учасникам бойових дій, ветеранам й постраждалим внаслідок військової агресії рф, а також шляхів збереження психологічного благополуччя особистості в умовах воєнного стану в країні; обговорено продуктивні методи та стратегії психологічного консультування в кризових ситуаціях, а також психологічні інструменти діагностики, терапії, профілактики психосоматичних розладів.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, психологам-практикам.

УДК 159.923:616-036.81(082)

© Автори публікацій, 2025
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

УДК 378:811.111

Огороднійчук Зоя, Ясінова Крістіна
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ПІДЛІТКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ЕМОЦІЙНІ ПОРУШЕННЯ

Актуальність теми дослідження зумовлена кількома важливими чинниками, які відображають сучасні тенденції у розвитку психології та потреб суспільства. За останні десятиліття спостерігається тенденція стрімкого розвитку емоційних проблем у підлітків, які щоденно стикаються з новими викликами сучасності.

“Психологічна консультація – один із видів консультації, спрямований на надання особистості допомоги в її самопізнанні, адекватній самооцінці і адаптації в реальних життєвих умовах, формуванні ціннісно-мотиваційної сфери, подоланні кризових ситуацій і досягненні емоційної стійкості. Психологічна консультація сприяє неперервному особистісному росту та саморозвитку людини” [2].

Під час І Всеукраїнської науково-практичної конференції з проблем пермакризи у місті Київ В. Іванченко, З. В. Огороднійчук підкреслили, що діагностика емоційних порушень у підлітків є важливим аспектом психологічних досліджень, який відіграє ключову роль у розумінні та вирішенні проблем їхнього психічного здоров’я. Такі порушення можуть негативно впливати на загальне благополуччя, зокрема на навчальні досягнення та соціальні взаємодії. Тому глибоке вивчення диференційної діагностики емоційних порушень є необхідним для розробки ефективних підходів і стратегій втручання.

Далі в своїй статті автори зауважують, що одним із ключових аспектів аналізу емоційних порушень є їх класифікація, яка дозволяє не лише краще зрозуміти природу цих порушень, але й розробити ефективні стратегії допомоги. Першим критерієм, що дозволяє класифікувати емоційні порушення, є порушення інтенсивності емоцій. Це може проявлятися як патологічне посилення як позитивних (гіпертермія), так і негативних (гіпотимія, дистимія) емоцій. Надмірна інтенсивність емоційних проявів може порушувати баланс психічного стану, створюючи труднощі в адаптації до навколишнього світу. Занадто сильні позитивні чи негативні емоції можуть стати джерелом дискомфорту, який впливає на соціальні взаємодії та якість життя загалом. Другий критерій стосується порушення реактивності емоцій. Основними характеристиками цього виду порушень є експлозивність, емоційна лабільність і ригідність. Емоційні стани можуть вважатися патологічними, якщо вони не відповідають прийнятим у культурі

тимчасовим рамкам їх прояву, заважають виконанню соціальних функцій або порушують виконання обов'язків. Такі порушення характеризуються: надмірною частотою виникнення, інтенсивністю та тривалістю негативних емоцій, водночас із браком позитивних емоційних станів. Вони не лише впливають на психічний стан особистості, але й ускладнюють її взаємодію з іншими людьми. Третім важливим критерієм є невідповідність емоційних реакцій стимулам. Це явище може стосуватися як вищих соціальних емоцій, так і емоцій, пов'язаних з базовими інстинктами. У таких випадках емоційна реакція може не відповідати змісту переживань чи думок, які виникають у конкретний момент. Невідповідність емоційних реакцій може створювати труднощі у встановленні соціальних контактів та сприйнятті особистістю самої себе [1].

Основну роль у вирішенні цих проблем покладається на психодіагностику як галузь психологічної науки, що розробляє методи розпізнання, вимірювання та інтерпретації індивідуально психологічних особливостей особистості. Основним інструментарієм психодіагностики є стандартизовані психодіагностичні методики, що мають такі основні психометричні характеристики: надійність, валідність, стандартні статистичні норми.

Психодіагностика зосереджується на вивченні симптомів психічного стану та особистісних характеристик. Вона допомагає виявити, чи відбувається розвиток гармонійно, чи є затримки або випередження. Це, своєю чергою, дає можливість визначити індивідуальні особливості дитини, а також обрати підходящу стратегію супроводу.

Застосування психодіагностичних методик у процесі психологічного консультування є ключовим етапом, оскільки саме ці інструменти дозволяють отримати об'єктивну картину, у нашому випадку це картина емоційного стану особистості, визначити причини порушень та побудувати ефективну стратегію корекційної роботи.

У своїй роботі ми використовували психодіагностичні методики для психологічного консультування підлітків з емоційними порушеннями:

1. Методика "Емоційного інтелекту" Н. Холла.
2. Методика "Самооцінка психічних станів" Г. Айзенка.
3. Методика "Людина під дощем" А. Амбрансона.

Психодіагностика постає тим інструментом, який дозволяє психологу побачити реальні емоційні потреби, труднощі та потенціал розвитку підлітка. У світі, де підлітковий вік є періодом емоційної нестабільності, а інтенсивність змін часто призводить до дезадаптації, саме психодіагностичні методики стають опорою для побудови ефективного діалогу з клієнтом.

Список використаних джерел:

1. Іванченко В., Огороднійчук З. Особливості диференційної діагностики підлітків з емоційними порушеннями. *Психологічна допомога в умовах сучасної пермакризи :*

матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 23 квітня 2024 р.) / редакційна колегія : І. Маркусь [та ін.] ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Кафедра спеціальної психології та медицини ; ГС "Національна психологічна асоціація"; Девізіон "Психічне здоров'я". Київ, 2024. С. 30-33.

2. Синявський В. В., Сергєєнкова О. П. Психологічний словник. Київ : Науковий світ, 2007. 274 с.

УДК 159.9.07

Прокоф'єва Олеся, Огнєва Оксана

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ПСИХОГЕНІЇ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Актуальність вивчення психогеній, що виникають в екстремальних умовах, надзвичайно зростає у зв'язку з воєнними конфліктами, природними та техногенними катастрофами, що призводять до значного погіршення психологічного стану населення [2, 4]. Кризові ситуації ставлять перед людиною надмірні вимоги, що можуть спричиняти різноманітні психологічні розлади [1, 2].

Проблеми психологічних наслідків екстремальних ситуацій досліджуються вченими різних галузей, зокрема, психологами, медиками, соціологами. У науковій літературі розглядаються різні аспекти цієї проблеми, такі як:

1. Психологічні особливості діяльності в екстремальних умовах [2].

2. Психічні стани та емоційні реакції, що виникають під впливом екстремальних факторів [2, 4].

3. Класифікація та систематика психогенних розладів, що виникають в екстремальних умовах [2, 4].

4. Фактори, що впливають на розвиток та компенсацію психічних розладів при надзвичайних ситуаціях [4].

5. Методи психологічної допомоги та психотерапії для осіб, які зазнали психологічної травми внаслідок екстремальних ситуацій [6].

Дослідження показують, що дія екстремальних факторів призводить до виникнення у людини негативних функціональних станів, які негативно позначаються на психологічній регуляції діяльності, знижуючи її